

Baronul David Urs de Margina

Un român pe treptele ierarhiei militare habsburgice – Eroul de la Lissa

Elev, Sfînă Daniel, clasa a XII-a A
Îndrumător, Prof. drd. Dragoș Curelea
Liceul Tehnologic „Avram Iancu” Sibiu

**Baron David Urs de
Margina-Eroul de la
Lissa**

David Urs Baron de Margina, a fost comandantul Regimentului 1 român de Graniță, având gradul de colonel în armata cezaro-crăiască. Grad și demnitate, care demonstrează valoarea românilor transilvăneni. Totodată merită să remarcăm faptul că acest ofițer de origine română provenea din rândurile aristocrației deținând titlul nobiliar de baron.¹ A fost un om „viteaz în război dar și erou pe câmpurile înaintării culturale a neamului său, David Urs, a venit pe lume, în localitatea Margina, de lângă Făgăraș, în data de 1 aprilie 1816, într-o familie în care tatăl era ofițer în regimentul 1 graniță român”.² Studiile le-a făcut la Școala centrală grănicerească a Companiei a X-a din satul natal, la care școală s-a făcut evidențiat fiind mereu printre premianți. În 1833 a fost trimis la studii militare la Năsăud, fiind mereu un elev militar eminent. A fost încorporant în 1834 la Regimentul 1 Graniță cu sediul în Orlat, având gradul de soldat, având vârsta de 18 ani. Aici s-a evidențiat, reușind în decurs de un an să urce treptele subofițerești, ajungând la gradul de plutonier. În cadrul companiei își desfășură activitatea ca furier între Făgăraș și Lisa. În 1846, era deja adjunctul comandantului companiei a VII de la Racovița de lângă Avrig. Se remarcă ca fiind implicat în activitatea de naștere a copiilor unor familii românești din Avrig și Racovița.³

În calitate de tânăr ofițer a participat la amplele evenimente politice, sociale și militare pe care Revoluția de la 1848-1849 le-a declanșat în Transilvania. În această direcție, ofițerul David Urs de Margina, a militat atât pe calea vorbelor, a bunului simț, a unei politici naționale românești, cât și prin intermediu sabiei, în vederea transpunerii în viață a dorințelor de libertate, de egalitate și fraternitate, ce se regăseau înscrise chair pe flamurile revoluționarilor pașoptiști din Ardeal și din celelalte părți ale României. În fruntea unui grup numeros de 172 de grăniceri români a participat la Adunarea de pe Câmpia Libertății de la Blaj în 3/5 mai 1848, făcând mai apoi parte din ampla delegație românească, trimisă de revoluționari și condusă de mitropolitul Andrei Șaguna la Viena, pentru a prezenta Majestății sale, Ferdinand I de Habsburg, cererile

¹ Ioan Părean, *Un mare român pe nedrept uitat: colonelul David-Urs Baron de Mărgineni*, în *Revista Academiei Trupelor de Uscat*, (Sibiu), nr. 1(17) / 2000, p. 116-117; Alexandru Bucur, Cornel Lupea, *Ofițeri români din Regimentul 1 Grăniceresc de la Orlat*, Editura Etape, Sibiu, 2002, p. 81-83.

² Andrei Marinescu, *Comemorarea baronului Urs de Mărgineni*, în *Cuvântul grăniceresc*, anul 1, nr. 1 / 20 martie 1938, p. 6; Alexandru Bucur, Cornel Lupea, *op. cit.*, p. 81.

³ Ioan Părean, *op. cit.*, p. 116; Alexandru Bucur, *op. cit.*, p. 81.

națiunii române din Transilvania.⁴ În decursul lunii august 1848 este locotenent având clasa I. Liderul revoluționar, Simion Bărnuțiu, vicepreședinte al Comitetului Național Român a fost ascuns de baronul de Margina în locuința sa din Racovița care clădire există și astăzi la nr. 260, după ce acesta reușise să scape de arestarea sa, plănuită de autorități a se petrece în Sibiu. La 25 august 1848, a participat direct la eliberarea celorlalți membri ai Comitetului Național Român, printre care Nicolae Bălășescu și August Treboniu Laurian, arestați și întemnițați de autoritățile habsburgice din Sibiu. În funtea maselor de țărani români răsculați, alături de sublocotenentul Mihai Novac, de preoții ortodocși Nicolae Erdeli din Orlat, Petru Brad din Racovița, Antoniu Veștemean din Veștem și Ioan Moldovan din Racovița, de învățătorii Iovian Brad și Ioan Axente Sever, va conduce mișcarea românilor din sudul Transilvaniei, din satele limitrofe Sibiului, sate libere grănicerești. În fruntea unităților grănicerești a prezidat adunarea de protest din 11 septembrie 1848 a Regimentului 1 de Graniță. Aici comandantii companiilor românești au semnat documentul-protest, intitulat: *Petițiunea Regimentului întâiu de graniță român către monarhul*⁵ A participat deasemenea la a treia mare adunare națională a românilor din septembrie 1848, la Blaj, de unde se va întoarce în fruntea unui detașament de 1600 de feciori puși la dispoziția sa de fruntașul revoluționar Avam Iancu.⁶ La începutul lunii octombrie 1848 a fost avansat la gradul de locotenent-major, fiind deja comandant de companie. Câteva săptămâni mai târziu, în data de 24 octombrie 1848, în fruntea unui grup de 1258 de rezerviști din Regimentul 1 Graniță, a plecat din Făgăraș, a trecut prin Găneștii de Mureș ajungând pe 4 noiembrie 1848 la Ungheni, localitate în care se va atașa brigăzii habsburgice conduse de generalul Caliani. În următoarele câteva luni a participat direct la luptele purtate cu regimentele de graniță secuiești, care au trecut în timpul revoluției pașoptiste de partea maghiară, condusă de avocatul Lajos Kossuth, luptând în fruntea unui batalion în localitățile Târgu Mureș, Leordeni, Ormeniș și Hăghig, între 5 noiembrie și 22 decembrie 1848.

În iarna anilor 1848 – 1849, adăpostește și oferă protecție în casa sa din Racovița, mai multor preoți, fie greco-catolici, fie ortodocși, în fruntea cărora se afla protopopul Mediașului, Ștefan Moldovan, refugiați în sudul Transilvaniei de teama represaliilor insurgenților unguri.⁷ Anul 1849 în găsește pe baronul David Urs de Margina în fruntea unor detașamente grănicerești participante la noi ciocniri cu secui în localitățile Simeria, Bixad și Cașinul Nou. Sfârșitul evenimentelor revoluționare i-a adus decorarea cu ordinul austriac *Crucea pentru merite militare*, respectiv, ordinul rusesc, Sfânta Ana, clasa a III-a cu panglică. Totodată era avansat la gradul de căpitan clasa a II-a. Asistă la Petrid la dezarmarea trupelor de lăncieri români ai prefectului Simion Balint. În perioada în care a activat la Regimentul 1 de Graniță, David Urs a fost și comandantul școlii de cadeți ai acestei mari unități. Un an mai târziu, pentru meritele sale excepționale, a fost transferat la Regimentul de Infanterie 34 din Kasschau (astăzi orașul Kosice

⁴ Vasile Lazăr, *David Urs de Mărgineni. Biografie scrisă pentru poporul român*, în *Transilvania*, nr. 1-2 / 1923, p. 508.

⁵ Teodor, V. Păcățianu, *Cartea de aur*, vol. I, Tipografia Arhiediecezană, Sibiu, 1904, p. 419; Paul Abrudan și Dumitru Avrigeanu, *Sibiul în timpul revoluției de la 1848-1849 din Transilvania*, în *Studii. Revista de Istorie* (București), tomul 26, 1973, nr. 3, p. 517-518.

⁶ Silviu Dragomir, *Avram Iancu*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1968, p. 294.

⁷ Lucian Giura, *Pe urmele lui Stephan Ludwig Roth*, Editura Universității Lucian Blaga, Sibiu, 1999, p. 100.

din Slovacia), în care componență a activat până în 1858. Încă din primăvara anului 1851 era avansat la gradul de căpitan clasa I, fiind primul ofițer ce urma să fie înaintat la gradul de maior din acest regiment. La numai 43 de ani, în data de 5 mai 1859, David Urs a fost avansat la gradul de maior, fiindu-i acordată comanda batalionului 2 din cadrul Regimentului de Infanterie Nr. 34, cu garnizoana în orașul Fünfkirchen (actualmente orașul Pecs din Ungaria), cu care mare unitate, a luat parte la războiul austro-italo-francez din 1859.

Spirit organizatoric, deprinderile sale tactice, inteligența și curajul său, sunt puse magistral în valoare, atunci când, în noaptea de 23 spre 24 iunie 1859, în fruntea a două batalioane, a apărat orașul Medole, timp de 5 ore ținând piept unui inamic de cinci ori mai numeros. Fapta sa, trebuie spus aici, nu a fost doar un act de eroism personal, ci o manevră tactică, cu implicații pur strategice, care dacă ar fi fost bine înțeleasă de comandamentul imperial habsburgic, rezultatul luptei ar fi fost într-un total favorabil Austriei. Pentru vitejia și abnegația de care a dat dovadă în luptele crâncene de la Medole și Solferino, a fost decorat cu ordinul Coroana de Fier, clasa a III-a, precum și cu cel mai înalt ordin de război al Imperiului Habsburgic, Crucea de cavaler al Ordinului militar Maria Tereza, înmânate baronului de însuși împăratul Franz Iosif I la 17 octombrie 1859. Această înaltă distincție militară austriacă a fost însoțită de o rentă viageră de 1200 de coroane, ajungând ca la finele vieții sale, colonelul David Urs, baron de Margina, să fie recompensat pentru marile sale merite, de același împărat al Austriei, cu o rentă de 3000 coroane. Un an mai târziu, pe data de 8 ianuarie 1860, David Urs, având gradul de locotenent-colonel în armata habsburgică a fost înnobilit, primind titlul de baron, dealtefel, onoare destul de rară la persoane de altă origine decât cea austriacă, cu atât mai puțin întâlnită la cei de origine română.⁸

Cu data de 1 februarie 1860, David Urs de Margina, a fost transferat la Regimentul de Infanterie nr. 64 din Deva, format în cea mai mare parte a sa din români, fiind avansat la gradul de locotenent-colonel clasa I la 20 noiembrie 1861 și fiindu-i încredințată comanda acestei unități. Bun organizator, reușește să impună o disciplină de fier acestei unități și să-i ofere o instrucție de luptă, care echivala cu instrucția din oricare mare unitate similară din Europa. Pentru meritele sale este avansat la excepțional la gradul de colonel la 29 octombrie 1863. În 1864 se află stafurile de comandă ale unităților austriece din Verona și Mantua, în partea de nord a Italiei. Un an mai târziu, pe 18 decembrie 1864, îi este sugerat să se pensioneze, pentru o serie de cauze, mai mult de ordin politic, nu profesional, deoarece colonelul se afișa la tot felul de întruniri ale românilor ardeleni, care militau pentru drepturi egale pentru națiunea română.

Principala acuză care i s-a adus, a fost că: *prin avansarea unor ofițeri de origine română protejează și întărește neamul românesc în regiment în așa grad, că dacă lucrurile ar merge tot așa de aici înainte, regimentul, cu timpul, ar deveni un regiment curat daco-roman.*⁹ Dar cariera acestui mare român, în special cea militar-profesională a sa, nu avea să se finalizeze în decembrie 1864, deoarece, doi ani mai târziu, în 1866 începea războiul dintre Prusia și aliata sa Italia, împotriva Austriei. În aceste noi condiții, colonelul-baron David Urs de Margina a solicitat

⁸ Ioan Ursu, Dumiru Preda, *Biografia unei conștiințe-Ioan Ursu*, Editura Dacia, Cluj Napoca, 1987, p 14; Cornel Lupea, *Cazul Ioan Boeriu*, în *Țara Făgărașului*, (Făgăraș) anul I, nr. 9 / 1992, p. 8.

⁹ Alexandru Bucur, Cornel Lupea, *Ofițeri români din Regimentul 1 Grăniceresc de la Orlat*, Editura Etape, Sibiu, 2002, p. 84.

reactivarea sa militară, cerere care i-a fost aprobată de Ministerul de Război de la Viena. Astfel, începând cu data de 20 aprilie 1866, colonelul Urs de Margina, devenea, deopotrivă, comandantul insulei fortărețe Lissa, situată în Marea Adriatică și *Eroul de la Lissa*.¹⁰ Aici, a dat dovadă de bun tactician și de vitejie fără seamăn, ceea ce i-a adus binemeritul titlu de mai sus. Într-o scrisoare trimisă de colonelul David Urs, fruntașului român, Ladislau Basiliu Popp, acesta sublinia că în fruntea unui efectiv de 1400 de soldați și cu un potențial de 62 guri de foc de calibru mediu a reușit să țină piept unui dușman mult mai numeros, estimat la 7000-8000 de soldați dotați cu 650 de tunuri care erau amplasate pe 36 de nave de război, care aveau capacitatea de a arunca proiectilele de 300 pfunzi la o distanță de 6000-7000 de pași. Înconjurat și asediat de flota italiană timp de trei zile, în perioada 18-20 iulie 1866, a reușit să apere insula, să o păstreze și mai ales a provocat distrugerea a două nave de război inamice și avarierea a cel puțin 15 altele.¹¹ Prin apărarea sa, din zona insulei-fortificate Lissa, a dat posibilitatea flotei austriece să contra-atace și să obțină o strălucită victorie împotriva celei italiene. Comunicatele italiene din epocă au recunoscut vitejia, tenacitatea și iscusința apărătorilor insulei și a comandantului său, baronul de Margina. Pentru rezultatele sale deosebite în luptă, pentru tactul de care a dat dovadă și mai ales pentru păstrarea insulei în componența Austriei, David Urs, acest mare ofițer român – supranumit eroul de la Lissa – este decorat cu ordinul austriac Coroana de fier, clasa a II-a.¹²

Pentru un scurt timp a revenit în fruntea Regimentului de Infanterie nr. 64 de la Deva, însă ca urmare a unor intrigi de natură politică, pe data de 1 februarie 1867 era din nou pensionat și trecut în rezervă. În perioada 1867 – 1870 a călătorit prin Austria și prin Transilvania, aflându-l la Viena, apoi la Sibiu, firește fără post militar și fiind doar rezervist. În această perioadă de timp a primit din partea Guvernului României invitația de a trece munții în vederea organizării armatei române, însă, solicitând permisiunea împăratului în acest sens, gravă eroare tactică, nu primește această aprobare, ba mai mult este pus sub o atentă și strictă supraveghere a organelor maghiare de poliție din Transilvania, deși putea trece în România, în condițiile în care el era deja pensionat din rândurile armatei, deci nu mai era ofițer activ și nu mai avea nicio comandă.

Va activa începând cu 1870 mai mult în plan cultural, urmărind o ridicare culturală a românilor din Transilvania, prin constituirea și administrarea fondurilor scolastice și a înființării de școli și a angajării în acestea a unor profesori stăpâni pe materia lor și pe durata în care activau în acestea. S-a afirmat totodată, deși în ultima sa parte a vieții ca viu și fervent susținător al Asociațiunii transilvane ASTRA.

¹⁰ *Eroul de la Lissa*, în *Telegraful Român* (Sibiu), anul LXIV, nr. 70 / 1916, p. 284.

¹¹ Lissa. *O scrisoare din Lissa a baronului Urs*, în *Românul*, (Arad) 11 aprilie 1915. Scrisoarea este datată pe 20. 09. 1866, fiind semnată de David Urs de Margina, baron și colonel.

¹² *Ibidem*.

Bibliografie selectivă

a). Cărți editate,

Bucur, Alexandru; Lupea, Cornel, (2002), *Ofițeri români din Regimentul 1 Grăniceresc de la Orlat*, Editura Etape, Sibiu.

Dragomir, Silviu, (1968), *Avram Iancu*, Editura Științifică și Enciclopedică, București.

Giura, Lucian, (1999), *Pe urmele lui Stephan Ludwig Roth*, Editura Universității Lucian Blaga, Sibiu.

Ursu, Ioan; Dumitru Preda, (1987), *Biografia unei conștiințe-Ioan Ursu*, Editura Dacia, Cluj Napoca.

Păcățianu, V., Teodor, (1904), *Cartea de aur*, vol. I, Tipografia Arhiediecezană, Sibiu, 1904, p. 419

b). Reviste și publicații,

Ioan Părean, *Un mare român pe nedrept uitat: colonelul David-Urs Baron de Mărgineni*, în *Revista Academiei Trupelor de Uscat*, (Sibiu), nr. 1(17) / 2000.

Andrei Marinescu, *Comemorarea baronului Urs de Mărgineni*, în *Cuvântul grăniceresc*, anul 1, nr. 1 / 20 martie 1938.

Vasile Lazăr, *David Urs de Mărgineni. Biografie scrisă pentru poporul român*, în *Transilvania*, nr. 1-2 / 1923.

Paul Abrduan și Dumitru Avrigeanu, *Sibiul în timpul revoluției de la 1848-1849 din Transilvania*, în *Studii. Revista de Istorie* (București), tomul 26, 1973.

Cornel Lupea, *Cazul Ioan Boeriu*, în *Țara Făgărașului*, (Făgăraș) anul I, nr. 9 / 1992.

**Baron David Urs de
Margina-Eroul de la
Lissa**

Vă mulțumim pentru atenția dumneavoastră!

**Elev, Stîină Daniel,
Îndrumător, Prof. drd. Dragoș Curelea
Liceul Tehnologic „Avram Iancu” Sibiu**